

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Muusika õppekava

Karoliine-Lisette Kõiv

KONTSERTKAVA „BLESSED RELIEF“

Loov-praktilise lõputöö kirjalik osa

Juhendajad:

Kadri Steinbach, MA, õppedirektor;

Lennart Peep, MA, lavastajatöö nooremlektor

Kaasjuhendaja: Liis Lutsoja, BA, rütmimuusika viiuli õppejõud

Kaitsmisele lubatud:

Viljandi 2024

Sisukord

Sissejuhatus 3

1. Õpikogemused Viljandis ja Lissabonis 4

1.1 Õpingute 1. kuni 3. kursus 4

1.2 Vahetusüliõpilasena Portugalis 7

1.3 Viimane ülikooliaasta 8

2. Diplomikontserdi repertuaar ja kontseptsioon 9

2.1 „*Half Past Four*“ 10

2.2 „*Jungle Bird*“ 11

2.3 „*Aparani Par*“ 11

2.4 „*Four On Six*“ 12

2.5 „*I Cover Waterfront*“ 13

2.6 „*Blessed Relief*“ 13

2.7 „*Forro Brasil*“ 14

3. Diplomikontserdi ettevalmistus- ja arranžeerimisprotsess 14

3.1 Ettevalmistusprotsess ansamblikoosseisuga 15

3.2 Ettevalmistusprotsess iseendaga 16

3.3 Diplomikontserdi arranžeringutest 19

Kokkuvõte 22

Summary 23

Kasutatud allikad 24

Lisad 25

Lihtlitsents 38

SISSEJUHATUS

Minu loov-praktilise lõputöö eesmärgiks on kokku panna kontsertkava, mis esitleks viiulit erinevatest stiililistest külgedest ning et see koosneks repertuaarist, mis mind muusikuna mu ülikooliõpingute jooksul kõnetanud on. Käesoleva kirjatükiga selgitan lähemalt lugude valikut, õpingute kulgu Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia rütmimuusika osakonnas ning vahetusaastal Lissaboni Lusiada ülikoolis. Töö kirjalikus osas võtan kokku omandatud erialalised teadmised viiuli kui rütmimuusika instrumendi vallas. Osa tööst keskendub ka kontsertkava ettevalmistusprotsessile ja valitud muusika analüüsile. Kontserdi ettevalmistusprotsessi vaatlen läbi autoetnograafilise meetodi, kasutades selleks enda sissekandeid harjutamispäevikusse.

Diplomikontsert „Blessed Relief“ sai oma nime Frank Zappa samanimelise instrumentaalpala järgi. Otsetõlkes tähendab see sõnapaar „õnnistatud kergendus“. Samuti on see pala saatnud mind ülikooli õppima asumisest saati. Kontserdil tulevad esitusele seitse lugu: kolm lugu maailma- ja pärimusmuusika repertuaarist, neli rütmimuusika repertuaarist, kus lugude autorid on ka teada. Stiililiselt jaotuvad lood *bluegrass*-i, jazzmuusika ning maailmamuusika vahel. Diplomikontserdi ansambelis astuvad koos minuga lavale Simão Duarte Ferreira Portugalist (tenorsaksofon), Ott Ajaots (elektrikitarr), Stuart Ironside Inglismaalt (akustiline kitarr), Ott-Mait Põldsepp (mandoliin), Fedor Bezrukov (kontrabass ja elektriline bass) ja Kristjan Tenso (trummid). Kontserdi helimeister on Sigrid Koor. Diplomikontsert toimub 22. mail 2024 kell 15:00 Viljandi Pärimusmuusika aida suures saalis.

Loovpraktilise lõputöö kirjaliku osa esimeses peatükis kirjeldan ja analüüsin oma õpinguid Viljandi Kultuuriakadeemias ning Lusiada ülikoolis. Töö teine peatükk on sissevaade esitatavasse muusikasse. Lõputöö kolmandas peatükis avan ettevalmistus- ja arranžeerimisprotsessi. Töö lisades on esitusele tulevate lugude noodid.

Soovin tänada kõiki muusikamaja õppejõude, kes viimase viie aasta jooksul erinevates õppeainetes minu arengut muusikuna on toetanud ja silmaringi laiendanud. Eriline tänu läheb erialaõpetajale Liis Lutsojale, kes olnud väga hooliv ja julgustav mentor sellel teekonnal leidmaks viiulil enda helikeelt. Tulin õppima, et saada tehniliselt paremaks instrumentalistiks ja teha esimesed sammud rütmimuusika improvisatsiooni maailmas. Vaadates tagasi viimasele viiele ülikooliaastale, võin nentida, et need eesmärgid said täidetud, kuid teekond muusikalise meisterlikkuse poole on alles alanud.

1. Õpikogemused Viljandis ja Lissabonis

Astusin TÜ VKAsse rütmimuusika osakonda 2019. aasta sügisel ning minu esimene erialaõpetaja oli Ingrid Hagel. Alates kolmandast kursusest sai mu erialaõpetajaks Liis Lutsoja. Õppima ajendas mind soov olla tehniliselt võimekam viiuldaja ning tung aru saada harmoonias (ja üldse) improviseerimisest. Enne Viljandisse tulemist lõpetasin Heino Elleri Muusikakooli pärimusmuusika osakonna Tartus, kus puutusingi esimest korda kokku meloodilise improviseerimisega, jazz- ja rütmimuusikaga ning mul tekkis soov neid teadmisi ja oskusi arendada. Pärast Ellerikooli lõpetamist oli selge, et jätkan enda harimist muusikas ning Viljandi kultuuriakadeemia rütmimuusika eriala pakkuski mulle selleks vajalikku vastuvõtlikku ja julgustavat õhkkonda.

1.1 Õpingute 1. kuni 3. kursus

Esimesel ülikooli aastal mäletan, et tundsin end hästi üldainetes, muusikateoorias ning ansamblitunnis, kuid olin küllaltki segaduses erialatunnis ja rütmikas. Õppejõud Hageliga hakkasime õppima erinevaid laade, jazzlugude meloodiaid ning avama kunstilise eneseväljenduse tähendust. Sain esimest korda aru, kuidas toimib praktikas erinevate laadide kasutamine akordivahetustel, märkasin puudujääke enda mängutehnikas ning hakkasin sügavamalt lahti mõtestama improviseeritud instrumentaalsete meloodiate taga peituvaid jutustusi ja mõtteid. Rütmika tunnis avas õppejõud Ahto Abner minu jaoks esimest korda selgelt ja arusaadavalt rütmika põhiprintsiipe, vältuste jaotamist, noodist kuueteistkümnendiknootidel põhinevate rütmide lugemist, polürütmikat ja palju muud, millega tegelemine oli mulle parajaks väljakutseks.

Esimese kursuse teises pooles aga juhtus palju sündmuseid, mis mõjutasid tugevalt ka minu edasiste õpingute kulgu. Esiteks tabas meid kõiki koroonapandeemia. Kuid veel enne täielikku karantiini langemist, jõudsin ma ära käia Indias etnolaagris, kus kuulsin esimest korda ka Armeenias pärit pärimuspala „Aparani Par“, mida esitan nüüd enda diplomikontserdil. Pandeemiast olid tingitud ka kaks väga olulist asja, mis minu muusikalist teekonda suunasid – esiteks võtsin vastu otsuse teha valmis oma esimene album (enne kui ma peaksin läbi halva juhuse surma saama) ja teiseks hakkasin vähehaaval pidama harjutamispäevikut. See otsus tuli vajadusest distsiplineerida ja süstematiseerida enda harjutamist ja soodustada pillimängu arengut. Mind on lapsest saati kannustanud tööd tegema suur ambitsioon ja soov teha midagi suurepäraselt. Kuigi nüüdseks mõistan, et ei jazzikeel ega pillimäng pole asjad, mida saaks õppida lõplikult „selgeks“, saab sellest hoolimata endale õpetada piisava aja ja järjekindlusega ükskõik mida. Harjutuspäevik pakub

enesearendamiseks vajalikku tugisüsteemi, milles analüüsida tehtud tööd ning samas loob see raamistikku järjepideva harjutamise töös hoidmiseks. Harjutuspäevikust lähtudes uurin ka enda ettevalmistamisprotsessi eksamiks.

Teisel ülikooliaastal keskendusin juba omaenda muusika arranžeerimisele ja debüütalbumi loomisega. Koolis läksin rohkem süvitsi spetsiifiliste muusikaliste oskustega. Harjutasin nii viiulit kui ka kitarril rohkem kui varem, süsteemsemalt kui varem. Hakkasin õppima trumme ja igapäevaselt rütmikaga tegelema, harjutasin klaverit, osalesin Raili Lilleoru albumi salvestamisel ja diplomikontserdil ning kõigele lisaks võtsin enda peale TÜ VKA jämmide korraldamise Mulksus.

Mulks on Viljandis asuv kultuurilokaal, kus korraldab sündmuseid MTÜ Suured teod. Olen selle MTÜ liikmetega tuttav juba enda gümnaasiumi ajast. Mulksus on toimunud TÜ VKA jämmid juba üle viie aasta. Nendel spontaansetel muusikasündmustel tulevad kokku nii praegused tudengid kui ka vilistlased, nii õppejõud kui ja teiste Eesti muusikaharidusasutuste õpilased ja töötajad.

Jämmide korraldamisest on nüüdseks saanud mu töö, mille eest saan programmijuhina (koos muude üritustega loomulikult) iga kuu Mulksus palka. Jämmimine, teistega koos improviseerimine ja võimaliku ühise repertuaari avastamine on miski, mis on mulle alati üsna loomulikult tulnud ja huvi pakkunud. Leian, et kui kõik muusikud jämmiksid rohkem, siis meil oleks rohkem värsket kvaliteetset muusikat ja parema tasemega muusikud. Mäletan, et tundsin ka ise esimestel jämmidel veidi ärevust, kui tuli minu kord soolot teha või sattusin korraga mängima lõpukursuste rütmimuusikute või vilistlastega, kel oli selleks hetkeks käepärast umbes kümme korda rohkem muusikalisi tööriistu, et usutavalt ja esteetiliselt jämmida või soleerida. Jämmides sattusin ka pidevalt helitehnoloogiliste probleemide otsa nagu nt. kuidas helindada viiulit koos trummidega, ilma et tekiks kõrvulukustav *feedback*, aga et viiulit oleks samas kuulda? Milline on minu *sound*? Kas peaksin kasutama viiuli võimendamiseks piezot ja kitarrivõimu või proovima ikkagi hakkama saada kondensaatormikrofonidega?

Kõik need probleemid olid frustrerivad, kuid soov teistega koos mängida oli suurem. Seega andsid need küsimused mulle põhjuse takistustega tegeleda ja seeläbi probleeme lahendada. Probleemide lahendamine aga omakorda viis mind edasi kohta, kus minu oskused arenesid ja kus olen täna. Tean, millist võimendust kasutan, millal end nivoo mõttes juurde paluda, mis olukorras milliseid mikreid kasutada ja enamvähem ka kuidas viiuli signaali ekvalaiseris parandada. Lisaks vähenes aja jooksul minu hirm nõ „suurte muusikutega“ koos jämmida ja kahanesid väärarusaamad seoses teiste muusikute arvamustega minust.

Kolmandal kursusel sain endale uue erialaõpetaja, kelleks sai Liis Lutsoja, kellelt olin rütmimuusika viiuli eratunde võtnud mõnel korral juba enne TÜ VKAsse astumist. Samuti oli mul kolmanda kursuse alguseks salvestatud kogu debüütalbumi materjal minu ansambliga Tidi&bande ning edasi tuli tegeleda kogu produktsiooni ja väljaandmisprotsessiga, mis oli minu jaoks kõik uus ja põnev, aga ka raske. Jätkasin jämmide korraldamisega, tegime sõprade ja koolikaaslastega harjutamisväljakutset, kus vaatlesime, kes meist 2021-2022. õppeaasta jooksul enim päevi järjest harjutada suudab. Juba suvel enne kolmandat kursust edendasin ka oma karjääri pärimusmuusika skeenes, olles teist aastat järjest Eesti etnolaagris üks kunstilistest juhendajatest. Õppeaasta kevadsemestril andsingi välja oma debüütalbumi, esindasin kooli ansambliga Philly Joe jazziklubis majabändina üles astudes ja sättisin end valmis 2022. a sügisel Portugali vahetusaastale minema.

Kolmandal ülikooliaastal muutusid mu teadmised jazzmuusikast ja erinevatest rütmimuusika stiilidest aina mitmekesisemaks ning järjest rohkem tekkis erinevaid seoseid, kuidas neid muusikastiile esitada. Koos õpetaja Lutsojaga võtsime vaatluse alla rütmimuusika viiulitehnika eripärad. Nendest tehnikatest võiks kirjutada eraldi terve seminaritöö, aga kokkuvõtlikult moodustuvad need tehnikad spetsiifilisest aktsenteeritud poognakasutusest, täpsest rütmikast, vasaku käe sõrmestustest (mis erinevad klassikalise viiuli sõrmestustest) ja rütmimuusikasse sobiva tooni leidmisest.

Aktsenteeritud poognakasutus väljendub iga poognatõmbe alguses olevas naksus, mis tuleb parema käe põidla ja nimetissõrme koostööst. Seda tehnikat olen eraldi harjutustega treeninud nüüd juba üle kahe aasta, kuid ikkagi ei ole ma seda veel lõplikult selgeks saanud. Eesmärk on harjutada neid poogna nakse eraldi nii kaua, kuni need saavad osaks minu mängust ja muutuvad automaatseks.

Täpne rütmika on üsna iseenesest mõistetav oskus igale muusikule, kuid nõuab sellegipoolest eraldi harjutamist ja lähenemist. Poognaga on väga lihtne mängida pikki noote, kuid lühikesi ja sünkopeeritud vältusi on vaja eraldi harjutada metronoomiga. Peamiseks täpse rütmika harjutuseks kujuneski minu õpingute teises pooles nn „gruuvipoogna“ harjutus. Selles harjutuses panen metronoomi tiksuma igale löögile tempovahemikes 80-130 bpm ning seejärel mängin kõik need löögid täis kuuteistkümnendiknoote, neid samal ajal vasaku käe sõrmedega summutades. Kui gruuv tundub, et on enamvähem paigas, siis lisan aktsendid, rõhutades erinevaid kuuteistkümnendikke takti jooksul andes neile summutatud kõla asemel noodi kõla. Sellel harjutusel on palju variatsioone, peamiselt olen seda harjutanud ühel noodil, tertsiiga, üle keelte, heliredelil ja ka lihtsamate kuuteistkümnendikel põhinevate meloodiatega.

Vasaku käe teistmoodi sõrmestused põhinevad Prantsuse jazzviuldaja Didier Lockwood'i välja töötatud süsteemil, kus igal diatoonilisel laadil on oma sõrmede järjestuse kuju. Niimoodi mängimiseks on vaja panna iga laadi esimene aste vasaku käe esimese sõrme (viulil nimetissõrm) alla. Seejärel saab sama sõrmemustriga mängida vajalikku laadi igas viulipositsioonis, kusjuures muster jääb igas oktaavis samaks. (Lockwood, 2002)

Rütmimuusika jaoks sobiva viulitooni teema on rohkem suhteline ja sõltub iga mängija enda eelistustest ja isikupärast. Sobiv toon võiks olla soe ning kohati sahisevam või krabisevam kui klassikalises muusikas kasutatav väga selge ja tugeva vibraatoga kaunistatud viulitoon. Rütmimuusikas on eelkõige olulised rütmid ja aktsendid, ning nende näitamiseks viulimängus on tihtilugu vaja mängida söakamalt ja karmimalt kui klassikalises viulimängus. Teema on väga suhteline, sest erinevate toonide ja *sound*'i kasutamine sõltub suuresti ka mängitavast meloodiast ja konkreetsest muusikalisest palast. Lisaks akustilise tooniga tegelemisele, hakkasin tänu õpetaja Liis Lutsojale ka katsetama efektipedaalide ning kitarrivõimudega mängimisega, mis omakorda annavad viulitoonile palju juurde ja eristavad rütmimuusika viulimängu klassikalisest viulimängust.

1.2 Vahetusüliõpilasena Portugalis

Neljanda ülikooliaasta veetsin vahetusõpilasena Lissabonis Lusiada ülikooli jazz- ja rütmimuusika osakonnas. See vahetusaasta jääb mulle väga erilisena elu lõpuni meelde. Käisin aasta aega erialatunnis koos saksofonistidega ning ka mu erialaõpetaja oli tol aastal Portugali saksofonist Desiderio Lazaro. Tema tundides sain päriselt aru, millist tehnilist ja musikaalset taset on vaja, et end improviseerides vabalt tunda ja mida tähendab harmoonia peale meloodiat mängides loo jutustamine.

Lazaro tundides õppisime palju erinevaid harjutusi, millega arendada oma sõrmejooksu, pillitundmist, muusikalist kuulmist, rütmikat, repertuaari ja jazzmuusikas kasutatava fraseeringu ja nõ jazzikeele kasutamist. Õpetaja Desiderio pani meid absoluutselt igas eriala tunnis improviseerima, kord taustaga ja kord ilma, kord kiiresti ja kord aeglaselt. Kuigi olin võrreldes kohalike saksofonimängijatega küllaltki aeglane õpilane, siis oli kogu Portugali koolipere suhtumine väga soe ja vastuvõtlik. Nad julgustasid mind igas olukorras olema mina ise ja leidma oma keel ja viis, kuidas end improviseerides väljendada.

Oma sealse erialaõpetaja soovitusel lugesin ka läbi raamatu „*Effortless Mastery*“ (Werner, 1996), mis on paljude tänapäeva muusikute psühholoogiline piibel. „*Effortless Mastery*“ autor on Ameerika pianist Kenny Werner, kes on välja töötanud meditatsioonil ja enesekaastundel põhineva meetodi, et iga muusik leiaks üles oma sisemise eneseväljenduse

ning ületaks psühholoogilised kompleksid, mis takistavad meil tõeliselt muusikat mängimast. Mul on sellel teekonnal veel palju õppida ja pikk maa minna, aga kindlasti avas see raamat ja improvisatsiooni tunnid Portugalis minus midagi, mis mu suhtumist muusikasse ja pillimängu muutis.

Portugalis oli mul veel lisaks põnevatele erialatundidele ka väga arendavad muusikalised üldained nagu nt. kompositsiooni ja arranžeerimise tund, solfedžo edasijõudnutele ning põnevad ansamblitunnid erinevate tiptasemel Portugali muusikutega. Kompositsiooni ja arranžeerimise tundi andis meile üks Portugali kuulsamaid kaasaegseid heliloojaid Vasco Mendonca. Tema tundides analüüsisime Bach'i neljahäälsid koraale ning õppisime ise häältejuhtimise reeglite järgi kirjutama näiteks keelpilliarranžeringuid ja vokaalseadeid, nii et need ka päriselt hästi kõlaksid ja muusikutele mugavad mängida oleksid. Rütmika ja solfedžo tundides tegelesime taktimõõtude vaheldamisega ning polürütmidega, jazzharmoonias tekkivate juhtivate häälteliinide laulmisega ning meloodiate laulmisega paljudes erinevates laadides.

Vahetusaasta kokkuvõtteks võin öelda, et saavutasin Portugalis olles uue musikaalse taseme. Harjutasin pilli ja muusikat rohkem kui kunagi varem, tegelesin enda psühholoogiaga ning mõtteliste takistuste ületamisega. Uues keskkonnas viibides ja teistsugust perspektiivi nähes, sain aru väga mitmetest filosoofilistest põhimõtetest, mis muusiku elu ja loomingut kujundavad. Mõistsin ka, kui pikk tee mul on veel minna, et jõuda soovitud meisterlikkuseni. Kogu seal õpitu saab ehk kokku võtta nii, et muusik teeb oma tööd kõige paremini siis, kui tema eneseväljenduslikud ja musikaalsed otsused teenivad muusikat ja mitte tema ego.

1.3 Viimane ülikooliaasta

2023. aasta sügisel olingi juba jälle tagasi Viljandis ja asusin oma ülikoolitee viimasele õppeaastale. Kirjutasin valmis seminaritöö, jätkasin harjutamise ning jämmimisega, hakkasin vähehaaval valmistuma kooli lõpetamiseks. Lisaks asusin tööle nüüd juba ametlikult programmijuhina Viljandi kultuurilokaali Mulks. Viimast kooliaastat kirjeldavad jätkuvad eneseotsingud, vähehaaval vabanemine enda võrdlemisest teistega, väljakutsed uute lugude õppimisega (sest olen teadlikult valinud keerulisemat repertuaari) ning süvenev huvi maailmamuusika vastu. Olen käinud viimase õppeaasta jooksul Bulgaarias, Indias, Sitsiilias Belgias ja Poolas muusikafestivalidel ja õpitubades ning mänginud seal paljude erinevate muusikutega pea kõigist maailma kultuuriruumidest. See on mõjunud mulle väga värskendavalt ning silmaringi laiendavalt. Neid kogemusi saan ka ise tuua Eesti ja Viljandi muusikamaastikule ning laiendada kohalikus muusikaskeenes. Eesti muusikutel on veel palju

õppida, kuid samas on ka meie asjaajamistes paljugi juba väga hästi. Need reisirid muusikakogunemistele on mulle ka õpetanud, et pean kõikide ärevate mõtete kiuste jääma endale truuks ja tegema muusikas seda, mis mulle meeldib. Kohati on olnud raske aktsepteerida, et ma ei ole virtuooslik jazzviuldaja ega ka puhtakoeline traditsiooniline viuldaja ega ka mitte lihtsalt laulja ja laulukirjutaja. Olen endale sellist mitmekülgset alati ette heitnud, sest see justkui tähendab, et ma ei tegele millegagi piisavalt süvitsi. Vähehaaval on see mõttemuster aga õnneks lagunema hakanud ja asemele on tulemas püüd olla lihtsalt mina ja tegeleda nende stiilidega, mis mind siiralt huvitavad. Pärast bakalaureuseastme lõpetamist, tegelen muusikaga kindlasti professionaalselt edasi, arendan enda oskusi, kirjutan ja loon uut muusikat. Unistus on astuda ka ühel päeval magistrisse Põhjamaade pärimusmuusikat õppima. Soov on kirjutada valmis ka teine album enda laule. Täiesti avastamata on minu jaoks veel ise instrumentaalmuusika kirjutamine. Eks siis paistab, kuhu elu mind viib.

2. Diplomikontserdi repertuaar ja kontseptsioon

Minu diplomikontserdi repertuaari moodustavad lood, mis näitavad viiulimängu erinevatest stiililistest külgedest. Teiseks on kõik need lood palad, mis mulle lihtsalt tohutult meeldivad ning mis ma oma ülikooliõpingute ja reiside jooksul ühest või teisest kohast kokku korjanud olen. Diplomikontserdi repertuaar koosneb kahest loost, mis kuuluvad *bluegrass*'i žanrisse, kaks lugu on jazzstandardid, kontserdi nimilugu on võetud minu eeskujuna Frank Zappa loomingust, üks lugu on bändile seatud Armeenia pärimusmuusikast ning kontserdi lõpetab *forro* žanrist valitud Brasiilia helilooja Hermeto Pascoal'i lugu „*Forro Brasil*“.

Minu diplomikontserdi kontseptsiooniks on näidata viiulit kui mitmekülgset instrumenti, millel saab esitada stiililiselt väga erinevat rütmimuusika repertuaari. Jazz ja maailmamuusika toovad viiuli välja selle tavapärasest kasutusest klassikalises muusikas, kuid samas võimaldavad mul esitleda ka viiulimängu traditsioonilisemas kontekstis nagu ta on pärimusmuusikas. Need erinevad viiulimängu omadused, mida oma lõpukavas välja toon on viiul kui meloodiainstrument, viiul kui saatepill, viiuli perkussiivsed omadused ning viiul kui instrument, mida mängitakse omanäoliselt paljudes erinevates muusikalistes traditsioonides üle maailma.

Kontsertkava omanäolisus väljendub valitud lugude erinevates iseloomudes ning minu kui muusiku mitmetahulises identiteedis. Olen lapsest saati olnud inimene, kes huvitub paljudest

erinevatest asjadest ning kellele meeldib leida seoseid ja ühisosi pealtnäha omavahel seostumatutes teemades. Läbi nende taotluste saabki kontsertkava mõtteliseks tervikuks, mis seob erinevaid muusikalisi keeli omavahel, kuid mida ei saa paigutada vaid ühte kategooriasse või definitsiooni.

Iga inimese (või muusikapala) identiteeti on võimalik vaadelda ühe ajahetke piiratluses, kui midagi statsionaarset, kuid uurides erinevate omaduste tagamaid, hakkab välja joonistuma seoste ja ühenduspunktide võrgustik, kus iga eelnev tegur annab konteksti uuele või järgmisele omadusele. Nii näen ka mina ennast selle diplomikontserdi raamistikus ajas muutuva ja areneva teadmistekogumina, mis ei saa kunagi lõpuni valmis. Siiski tekib diplomikontserdi toimumise pooltunni jooksul justkui ajakapsel, kus on võimalik nii protsessis osalevatel muusikutel kui ka kuulajatel kogeda musikaalset mõttekogumit, mille siduv element on sellesama terviku pidev metamorfoos.

Diplomikontserdi ansambelis astuvad koos minuga lavale Simão Duarte Ferreira Portugalist (tenorsaksofon), Ott Ajaots (elektrikitarr), Stuart Ironside Inglismaalt (akustiline kitarr), Ott-Mait Põldsepp (mandoliin), Fedor Bezrukov (kontrabass ja elektriline bass) ja Kristjan Tenso (trummid). Kontserdi helimeister on Sigrid Koor.

Ma ei esita oma diplomikontserdil omaloomingut. Kuigi viiulil iseenda muusika kirjutamine oleks olnud paras väljakutse lõpueksami jaoks, siis seekord valisin teise tee. Minu looming on seni olnud autorilaul ja kuigi olen kirjutanud mõned instrumentaalsed pärimuspalad viiulile, siis ei ole ma veel alustanud komponeerimist viiulil. Ka möödunud ülikooliaastatel on mu põhifookus viiuliga olnud pigem erineva repertuaari õppimine ja pillitehnika arendamine, kui et omaloomingu kirjutamine viiulile. Usun, et jõuan viiuliga komponeerimiseni siis, kui aeg selleks on küps. Seni aga soovin veel avastada viiulit kui instrumenti, mis on levinud nii paljudes erinevates muusikatraditsioonides üle kogu maailma.

2.1 „Half Past Four“

„Half Past Four“ on Lääne-Virginiast pärit pimeda viiulimängija Ed Haley mängitud *old time* žanri pala. Väidetavalt kirjutas Haley selle, kui tema üks vastsündinud lastest kohe pärast sündimist suri. Samas ei saa tema autorluses päris kindel olla, sest sarnast meloodiat on mänginud ka teised Põhja-Ameerika viiuldajad. Küll aga on Ed Haley versioon üks enim levinud variante sellest loost ning Haley't peetakse ka üheks oluliseimaks *bluegrass* viiuli pioneeriks. (Wood, 2022)

Mina õppisin selle loo 2024. a veebruaris, kui käisin *Fiddlers' On The Move* viiulifestivalil Belgias. Seal andis Ameerika vana-aja stiilis viiuldamise õpituba Belgias elav

ameeriklanna Laura Cortese, kes õpetas mulle ja teistele õpitubalistele selle loo kuuldelisel teel. Mulle on alati selline viiuldamise stiil väga meeldinud, kuna see on rütmiline, kiire ja kaasahaarav. *Bluegrass* ja *old-time* viiulimeloodiad on väga ilusad ning parajalt keerulised, et neid õppides oleks õppijal huvitav aga samas mitte kontemurdvalt keeruline. Lisaks on selles viiulimängu stiilis täiesti ainulaadne poognatõmmete ja poogna jaotamise tehnika, mis loob Põhja-Ameerika muusikas peituvat omapärast gruuvit.

„*Half Past Four*“ on A-duuris ja koosneb A ja B osast. Seda mängitakse erilises viiulihäälestuses, kus viiuli madalad keeled g ja d on samuti häälestatud toon ülesse, nii et kogu viiuli lahtiste keelte uuteks nootideks on a ja e. See paneb pilli hoopis teisiti kõlama, sest nüüd saavad lahtised keeled pidevalt kaasa heliseda ning ülemhelid vabalt resoneerida. *Bluegrass*'is on selline häälestus väga tavaline ning kasutatakse ka muid ebastandardseid viiuli häälestusi.

2.2 „*Jungle Bird*“

Minu kontserdi teine lugu on pärit virtuoosse ja kaasaegse *bluegrass* bändi The Punch Brothers 2018. aastal ilmunud albumilt „*All Ashore*“. (Metacritic, *s.a*) Tegemist on väga kiire ja keerulise instrumentaalpalaga, kus originaalis mängivad viiul, mandoliin, kitarr, bändžo ja kontrabass. Mina esitan lugu ilma bändžota, kuid võtsime ansambli arranžeeringu suhteliselt täpselt maha, vaid väikeste kohendustega siin ja seal.

„*Jungle Bird*“ on peamiselt B-miksolüüdias, koosneb A ja B osast, soolodest 16-taktilisele bluusivormile, modulatsioonist D-duuri ja tagasi B-duuri. Loos improviseerin soolo mina viiulil ja Ott-Mait Põldsepp mandoliinil. Kuulsin seda lugu esimest korda 2023. aasta sügisel ning olin esimestest taktidest saati täiesti lummatud. Seadsin endale eesmärgiks see lugu ära õppida, sest väga mitmel erineval põhjusel on see viiuli peal ära mängida korralik väljakutse. Kuigi esitame seda minu ansambliga originaaltempo aeglasemalt, saan siiski väita, et saime loo selgeks ning selle loo õppimine arendas meie ansambli koosseisu liikmete rütmitunnet, tempos püsimist ning mängimise ajal üksteise partiidest teadlik olemist.

2.3 „*Aparani Par*“

„*Aparani Par*“ on Armeenia pärimusmuusikast pärit pala, mis on peamiselt 5/8 taktimõõdus, välja arvatud meloodia A osa, mis koosneb kahest fraasist, mis omakorda koosnevad kahest 5/8 taktist ning ühest 4/8 taktist. Seda lugu on mänginud ja arranžeerinud paljud jazzmuusikud üle maailma nt. Tigran Hamasyan, Antonio Alemanno ja Stephane Galland. Ilmselt on see pigem vähetuntud meloodia olnud siiski populaarne mitmete muusikute seas

just oma kummitusliku kõla ja ebatavalise taktimõõdu pärast. Minu ansambel mängib lugu B-mollis ning arranžeringu loole kirjutasin ise.

Kuulsin seda lugu esimest korda oma 2020. aasta India reisel, kui sealse etnolaagri kunstilised juhendajad horvaatlasest trummar Nenad Kovacic ja sakslasest puhkpillimängija Gregor Schulenburg seda jämmisid. Tookord mängis Gregor seda päriselt Armeenias levinud pärimuspillil duduk'il. Loo meloodia jäi mulle kohe kõrva ja kuigi ma tookord ei suutnud seda meloodia ja rütmi keerukuse tõttu ära õppida, siis lubasin endale, et kuulan seda lugu kuni üks päev suudan meetrumit kaasa lugeda ning siis õpin seda ka mängima.

Meloodial on viis erinevat osa, aga loo vorm on ABCADEA. Arranžeringus lähtusime ansambliga erinevatest salvestustest ning enda ideedest. Kasutasime loo õppimiseks nii Armeenia pärimusmuusikute salvestusi, minu isiklike salvestusi Indias toimunud jämmidelt, soolode jaoks saime inspiratsiooni prantsuse jazztrummari Stephane Galland'i versioonist ning üldise meeleolu jaoks võtsime ainekse Antonio Alemanno ansambli versioonilt. Meie esituses kõlab lugu minu ansambli täiskoosseisus, soleerin mina, tenorsaksofonist Simão Duarte Ferreira ja lühikese trummisoolo teeb ka Kristjan Tenso.

2.4 „*Four On Six*“

„*Four On Six*“ on Ameerika jazzkitarristi Wes Montgomery kirjutatud hästi tuntud jazzstandard. Lugu pärineb Montgomery ühelt hinnatuimalt albumilt „*The Incredible Jazz Guitar of Wes Montgomery*“. Lugu on svingiv ja 4/4 taktimõõdus, kuid nagu loo nimigi viitab, siis meloodia rütmika tekitab kohati polürütmilise tunde, kus 4/4 taktimõõdust vastandatakse 6/8 taktimõõdule. (Deley, 2019)

„*Four On Six*“ on 16-taktilise vormiga lugu g-mollis. Esimesed neli takti kestabki lihtsalt Gm akord, millele järgneb neli takti II-V harmoonilisi liikumisi, kusjuures ühtegi dominantseptakordi ei lahendata. Vormi teine pool on jällegi Gm akord, millele järgneb tavapärane kadents läbi molli VI astmelt ehituva Maj7-ga ning II-V liikumisega, mis ka laheneb ning loo vormi jälle algusesse tagasi suunab.

Ka selle loo jaoks kirjutasin arranžeringu ise. Loos soleerin mina, kitarrist Ott Ajaots ja bassist Fedor Bezrukov. Loo lõputeema mängimegi 6/8 taktimõõdus ja lõpetame loo hoopis *outro* 'ga, mis keerab teemas esinevatele lahendamata II-V liikumistele vindi peale, sest jätkame neid pool tooni kõrgemalt veel terve lisa vormiringi jagu. Tehniliselt on see lugu kindlasti üks minu diplomikontserdi keerulisemaid, sest pakub väljakutset nii tempos kui ka keerulise harmoonia jälgimisel improviseerides. Samas pakub see võimalust mul ja bändikaaslastel näidata oma teadmisi jazzihelikeelest.

2.5 „*I Cover Waterfront*“

Tegemist on jazzstandardiga, mille autoriteks on Johnny Green ja Edward Heyman. Lugu on pärit 1930. aastal ilmunud samanimelisest Hollywood'i filmist. Inglise keeles tähendab väljend „*I cover the waterfront*“ mingisuguse spetsiifilise teema või erialaga tegelemise juures igale detailile tähelepanu pööramist. (Songbook, s.a)

Mina võtsin lugu õppides aluseks mandoliinimängija Chris Thile ja pianisti Brad Mehldau versiooni. Ka seda lugu märkasin esimest korda 2023. aasta sügisel, nende kahe muusiku ühist albumit uuesti läbi kuulates. Olen juba aastaid olnud mõlema muusiku suur austaja ning nende duo album on üks mu lemmik plaate, mida kuulata. Kuigi olin seda albumit korduvalt varem kuulanud, ei olnud ma seda lugu enne niimoodi tähele pannud. Nüüdseks on see mu viimase õppeaasta enim kuulatud pala.

Laulu sõnad räägivad igatsusest armastuse järgi ning ootusest ja soovist leida oma õige koht. Leian, et laulu pealkirja taga peituv väljendis olev metafoor on kohane ka minu koolilõpetamise seisukohalt. Olen ma ometi tegelenud paljude muusikaliste detailidega nende viie õppeaasta jooksul ja samas avastanud peamiselt seda, kui palju on veel minna ja õppida. Lisaks kõigele tundsin ma eksamikava koostades, et kuigi olen õppinud TÜ VKAs instrumentalistina, siis kuulub laulmine minu isiksuse ja musikaalsuse hulka ning vähemalt ühe loo peaksin ma diplomikontserdil ka laulma. Esitan lugu lihtsalt üksi, end viiulil *pizzicato* akordidega saates.

2.6 „*Blessed Relief*“

Diplomikontserdi nimilugu pärineb Frank Zappa sulest. 1972. aastal ilmunud albumil „*The Grand Wazoo*“ on antud lugu viimane. „*Blessed relief*“ tähendab inglise keelest otse tõlgituna „õnnistatud kergendust“. Ka minu kooli lõpetamise võimalus on suuresti kergendus, sest tuleb tunnistada, et ülikoolis õppimine on raske. (Ja peakski olema.)

Zappa lugu „*Blessed Relief*“ on 12/8 taktimõõdus kulgev jazzvals, mis koosneb neljast meloodia osast ning 24-taktilisest soolovormist. Harmooniliselt ei piirdu lugu ainult ühe helistikuga, vaid on modaalne ning vahetab pidevalt tonaalseid tsentreid. (Smeier, 2020) Arranžeringu jaoks võtsime ainekust üsna palju originaalist, kuid lisasime ka ise omamoodi elemente. Näiteks kirjutasin ma meloodilised kahehäälsed saatepartiid viiulile ja tenorsaksofonile, mida mängime soolovormi peale, kuni kitarrist Ott Ajaots ja bassist Fedor Bezrukov mängivad dialoogilist soolot. Lisaks teen veel soolo mina ja loo lõpus improviseerib lühidalt bändi saksofonist Simão.

Avastas Frank Zappa muusika enda jaoks 1. kursuse teises pooles. Olin tema kui

muusiku vastu alati huvi tundnud, kuid päriselt aega, et tema diskograafia läbi kuulata, leidsin alles mõned aastad tagasi. Olin tema loomingu rohkusest ja mitmekesisusest täiesti hämmeldunud. Lisaks on Zappa juures mind inspireerinud alati tema äärmuslik eneseteadlikkus, perfektsionism ning iseseisvus. Zappa produtseeris, kirjutas, arranžeeris ja organiseeris kõik oma albumid, kontserdid ja muu sellega kaasaskäiva ise. Loomulikult oli tal tiim, kes teda aitas, aga peamise vägede juhatamise tegi ta ikkagi ise ja tegi seda hästi. Ka mina loodan olla ühel päeval sama eneseteadlik ja sihikindel nagu oli Frank Zappa, kes kinkis maailmale tundide viisi täiesti originaalset ja eriskummalist muusikat.

2.7 „Forro Brasil“

„Forro Brasil“ on Brasiilia helilooja Hermeto Pascoal'i kirjutatud lugu. Tegemist on Pascoalikult väga kummalise, kuid rõõmsa ja tantsulise looga. *Forro* on Kirde-Brasiilias levinud pärimuslik tantsu- ja muusikastiil, mida iseloomustab kuueteistkümnendikgruuv ning kiired tempod. *Forro*, mis on peamiselt tuntud kui akordionimuusika, on siiski eriline, sest selles žanris ilmutab end ka Brasiilia tüüpi viiul, mida nimetatakse *rabeca*'ks.

(Forrofederation, *s.a*)

Esimest korda kuulsin seda lugu 2022. aasta suvel Eesti etnolaagris, kus seda jämmis üks mu kolleegidest oma akordionil. Hiljem võtsime loo ka minu maailmamuusika trio SaJaKa repertuaari. Seda meloodiat on kiires tempos viiulil mängida küll korralik väljakutse, kuid sellest hoolimata on tegemist niivõrd kaasahaarava looga, et kõik takistused saavad selle loo jaoks ületatud.

Loole tegin arranžeringu ise ning lühikese soolo teevad peaaegu kõik ansambli liikmed. „Forro Brasil“ on peamiselt C-doorias, välja arvatud C osa, mis moduleerib läbi mitme helistiku. Loo meloodia koosneb kolmest osast. Minu diplomikontserdil esitame loo „Forro Brasil“ kogu ansambli täiskoosseisus ning viimase loona. Kuna brasiilia muusika ning see konkreetne pala on väga rõõmsameelsed, siis sobib see hästi kontserdi lõppu tähistamiseks lõpetamisele järgnevat pidu, kergendust ning eesootavat suve.

3. Diplomikontserdi ettevalmistus- ja arranžeerimisprotsess

Minu diplomikontsert „Blessed Relief“ toimub 22. mail 2024 kell 15:00 Viljandi Pärimusmuusika Aida suures saalis. Kontsert on osa TÜ VKA muusikaosakonna iga-aastasest lõpukontsertide festivalist Finale.

3.1 Ettevalmistusprotsess ansamblikoosseisuga

Lõpukontserdi ettevalmistused algasid jaanuarikuus, mil hakkasin enda õpingute viimase kevadsemestri alguses valima kontserdi jaoks repertuaari ning mängijaid. Veebruari alguseks olin välja valinud lood, mis moodustavad kontserdil esitatava repertuaari. Valitud lood arutasin läbi ka enda erialaõpetaja ning lõputöö kaasjuhendaja Liis Lutsojaga. Veebruarikuu lõpus võtsin ühendust muusikutega koolist ja väljastpoolt, et tutvustada neile enda diplomikontserdi repertuaari ning saada nende kinnitus osalemaks minu loodavas ansambelis. Lõpliku ansambli liikmete koosseisu paika saamine võttis aega, kuid märtsi keskpaigaks olid kõik praegused mängijad enda osalust kinnitanud. Kõrvalekaldena algsest plaanist, pidin loobuma klahvpillimängijast. Kuigi märtsi alguses oli üks koolikaaslane nõus seda tegema, siis pärast esimest proovi otsustas ta siiski ajanappuse tõttu projektist lahkuda. Sellest tingituna muutusid ka mõnede eksamilugude arranžeringud.

Märtsikuu jooksul panime paika proovide ajad kuni eksami päevani ning tegin ansamblile valmis ka lugude esmased õppematerjalid. Aprillis alustasime prooviperioodiga. Esimene diplomikontserdi proov toimus 12. aprillil, proovis võtsime põhifookuseks rütmi- ja harmooniapillide partiid, panime paika lugude helistikud ning lõime täpsema plaani, millist noodi- ja helimaterjali on ansambli liikmetel vaja, et kontserdikava kokku mängida.

24. aprillil kohtusime juba kogu ansambli täiskoosseisuga ning valmis said ka kõik arranžeringud ning vajalik noodimaterjal. Maikuu esimesel nädalavahetusel kohtusime kõik Viljandis, et läbi viia väikesemahuline bändilaager. Kahe päeva jooksul tegime kokku umbes 16 tundi proovi, kus vaatlesime igat lugu süvitsi, harjutasime keerulisemaid hetki arranžeringutest ning tegin eraldi ka sektsiooniproove saksofonisti ning kitarristidega. Sektsiooniproovides keskendusime koosmängimise intonatsioonile, artikulatsioonile, fraseeringule ning lugude lõplike tempode väljaselgitamisele. Pärast toimunud bändilaagrit ootab meid veel ees kaks ühisproovi ning üks avalik esinemine Tallinnas enne ametlikku eksamikontserti.

Juba jaanuarikuus, kui panin kokku kontserdi repertuaari, olin otsustanud, et eksami koosseisuga on meil vaja kontsertkava esitada vähemalt ühe korra mõnel avalikul üritusel, et saaksime uue koosseisuna ühe ühise lavalise kogemuse enne diplomikontserti. Selleks avanes meil võimalus olla majabänd rütmimuusika jämmil Tallinnas Terminali muusikapood-lokaalis. Neid jämme korraldab Tallinnas tegutsev USAst pärit trompetist Jason Hunter.

Üks avalik etteaste enne eksamit, annab mulle ja mu eksamibändile võimaluse repertuaar reaalses lavalises olukorras läbi katsetada. See omakorda aitab meil näha ühise

musitseerimise nõrgemaid kohti ning võimaluse parandada arranžeringuid ja bändi koosmängu enne diplomikontserti. Minu senise muusikukarjääri jooksul on esmakordsed esinemised uue koosseisuga alati adrenaliinirohked ja ettearvamatud kogemused. Seepärast on hea, et saame üksteise lavalisest olekust ning võimetest aimu enne, kui toimub kontsert, mille jaoks tegelikult olen end ettevalmistanud õpingute algusest saati ja millel paratamatult on suurem tähtsus kui mõnel muul tavapärasel esinemisel.

3.2 Ettevalmistusprotsess iseendaga

Kõige mahukam osa kogu diplomikontserdi ettevalmistusprotsessist on loomulikult töö iseendaga. Seda nii organisatoorsest kui ka pillimängu aspektist. Pillimängu harjutamine on elukestev töö, mis minu puhul algas juba varases lapsepõlves ning loodetavasti kestab mu elu lõpuni. Seepärast ei ole vale ka väita, et teatud pillitehniliste oskuste arendamine kõigi möödunud ülikooli aastate jooksul oli juba ettevalmistus minu diplomikontserdiks. Ka lõpliku diplomikontserdi kava repertuaari hulgas on lugusid, mille õppimist alustasin juba peaaegu aasta tagasi ning kuna esitan kontserdil kaks lugu ka üksi, siis nende lugude harjutamine sõltus ainult minust endast.

Seitsmest eksamiloost kolm on sellised, mille õppimist alustasin juba enam kui pool aastat tagasi. Nendeks on „*Jungle Bird*“, „*Four On Six*“ ja „*Forro Brasil*“. Lisaks esitan kontserdil üksinda lugusid „*I Cover Waterfront*“ ja „*Half Past Four*“. *Bluegrassi* stiilis lugu „*Jungle Bird*“ hakkasin õppima 2023. aasta septembris. Lugu oli alguses niivõrd keeruline, et kui ma meloodiat kõrva järgi transkribeerisin, siis pidin salvestise tempo tõmbama originaaltempo alla 20% peale. Hermeto Pascoal'i *forro* meloodiat õppisin aeglaselt mängima juba 2023. aasta kevadel Portugalis ning Wes Montgomery jazzstandardit „*Four On Six*“ õppisin algeliselt mängima samuti Lusiada ülikoolis õppides. See ajaline raamistik selgitab veidi, kui kaua tegelikult erinevate muusikapalade selgeks saamine aega võtab.

Enda harjutamise kulgu möödunud kevadsemestril, saan uurida autoetnograafilisel meetodil, vaadeldes enda harjutamispäevikut ning analüüsides enda arengut läbi päeviku sissekannete. Minu tavapärane harjutusrutiin on juba üle aasta koosnenud kolmest peamisest osast. Esiteks soojendusest nii kehaliselt kui ka sõrmejooksu aktiveerimisest pillil. Teises osas tegelen tehniliste harjutustega ning kolmandas osas repertuaari, improviseerimise ja jämmimisega. Minu harjutuspäeviku esimestel lehekülgedel on pikad nimekirjad erinevate harjutuste nimede ja lühikirjeldustega, mille hulgas ma saan igal harjutamiskorral valida. Tavaliselt teen ühte harjutuskava vähemalt nädal aega järjest, kui mitte kauem, ja katsetan uute harjutustega alles siis kui olen jõudnud eelmistega seatud eesmärgini või kui tunnen, et

vajan vaheldust.

Veebruarikuust saati, kui hakkasin juba igapäevaselt tegelema eksamikava lugudega, algas mu tavapärase harjutamissessioon Henry Schradieck'ü klassikaliste sõrmeharjutustega, millele olin lisanud juurde rütmimuusikalisi elemente. Harjutan neid metronoomiga, erinevate poogendustega, rütmiliste aktsentidega. Metronoomi panen tavaliselt ainult takti esimesele löögile, et saaksin kindlamaks arendada oma sisemist rütmitunnet. Veebruari sissekannetes olen mänginud neid harjutusi tempos 90 bpm. Veebruarikuu sissekannete hulgas on ka eksamilugudest olemas „*Jungle Bird*“, „*Half Past Four*“ ja „*Forro Brasil*“. „*Jungle Bird*“i suutsin veebruaris mängida veel aeglaselt, poole aeglasemalt kui on loo originaaltempo. Selle loo tonaalsusest lähtuvalt olen tehnilise harjutusena mänginud ka B-duuri ja E-duuri heliredeleid, et parandada enda intonatsiooni ning neid helistikke mugavamalt sõrmede alla saada. Märtsikuust lisandus päeviku sissekannetesse ka jazzstandard „*Four On Six*“ ja eraldi harjutusena selle loo II V I-de jada harmoonia akordinootide läbimängimine. Alates 19. märtsist on kõik eksamilood mu harjutuspäeviku sissekannetes olemas, seega saan väita et peaaegu igapäevaselt olen eksami repertuaari harjutanud vähemalt kaks kuud.

Peamiselt moodustavadki mu harjutuspäeviku sissekanded perioodil veebruar-mai 2024 lühikesed listid läbi tehtud harjutustest. Iga eksamiloo nime alla tekib rida märkmeid, mis heliredeleid, harmooniaharjutusi või rütmikat järgmine kord enne loo harjutamist treenida. Nende märkmete kõrvale on märgitud tempod, mis nädalate kaupa on kasvavas trendis. Siiski esineb ka tagasipöördumist aeglasemate bpm-ide poole, sest vahel peab minema kaks sammu tagasi, et minna kolm sammu edasi.

Lisaks tegevuse kohta infot kandvatele sissekannetele, on harjutuspäevikus ka väikeseid filosoofilisi mõtisklusi, kritseldusi, küsimusi õppejõududele ja iseendale ning vahel on sissekande asemel kirjas lihtsalt kuupäev ja laused stiilis „midagi harjutasin“ või „täna ei jaksanud.“ Sellised sissekanded kannavad endas teistsugust väärtust, heites selgust hoopis minu kui harjutaja psühholoogiasse ning tuues välja muusikaga tegelemisega paratamatult kaasas käiva emotsionaalse tahu. Inimlikud emotsioonid, mõtted, kahtlused, tunded ja sisedialoog, mis läbi spontaansete sissekannete ka harjutuspäevikusse jõuab, annab sellele infokandjale retrospektiivis hoopis sügavama kvalitatiivse väärtuse. Sellest kumab läbi üks inimkogemuse universaalseid osi – meie tehtud töö ei ole alati ideaalne, eesmärgipärane, loogiline või viimse punktini korrektselt täidetud. Vahel jäävad meie taotlustele ette meie enese emotsioonid või vaimsed seisukorrad, ning seda eriti kunstialadel, sest kauneid kunste praktiseerivad inimesed nagu muusikud, kunstnikud, luuletajad, kirjanikud, tantsijad jne peavad enda töö tegemiseks iga päev otsa vaatama enda puudustele, sest nende isiku arengust

sõltub ka nende poolt loodava loomingu areng. Ning paradoksaalselt on tihtilugu just meie kannatused need, mis annavad meie poolt loodud kunstilistele eneseväljendustele vajaliku sügavuse.

Harjutamine on niisiis pikk ja aeglane protsess, mille tulemusi ei näe tavaliselt samal või järgmisel päeval. Siiski arvan, et uute lugude vähehaaval ja aeglaselt õppimine tagab nende pikaajalise meelde jäämise ning kehamälusse salvestumise. Kui tehniliselt keeruliste ja kiirete tempodega lugude meloodiatega saab tööd teha pikka aega, siis muutub nende mängimine teatud mõttes automaatseks. Tänu sellele saan muusikuna mängimise ajal rohkem keskenduda muusika esteetilisele ettekandele ning nautida ka ise esitajana ansamblis tekkivat sünergiat ja koosmängu.

Iseseisva töö juures on kõige keerulisem osa aja planeerimine. Kuigi olen nüüd juba peaaegu neli aastat pidanud järjepidevalt harjutuspäevikut, siis ei saa ma väita, et mul on igapäevane harjutamisrutiin, mis kogu aeg samasugune oleks. Minu harjutamist iseloomustab küll eesmärgipärasus ning harjutuste süsteemsus, kuid ajaline mõõde ja harjutatud tundide hulk varieerub vastavalt muule elutempole. Kui olen sisemiselt motiveeritud ning ei ole hõivatud mitmete muude töökohustustega, leian aega pilliharjutamiseks igapäevaselt 2-3 tundi. Mõnel erilisel päeval ka rohkem. Kui aga olen väga hõivatud enda kooliväliste töökohustustega, siis proovin iga päev pilli mängida vähemalt pool tundi kuni tund. Paratamatult jääb teine kord ka mõni päev vahele. Seoses diplomikontserdiga võtsin endale juba suvel enne viimasele kooliaastale asumist eesmärgiks mängida pilli iga päev kui võimalik, hoida end tehniliselt heas vormis ning tegeleda jooksvalt erinevate muusikaliste ja pillitehniliste harjutustega, mis toetavad üldiselt uue ja väljakutsuva repertuaari õppimist.

Ettevalmistustöö iseendaga ei piirdu aga ainult muusikalise ja tehnilise küljega, vaid sellel on ka kontseptuaalsem ja psühholoogilisem pool. Kogu eksamikontserdiks valmistumise protsessi aja on mind saatnud sisemine dilemma – kas pean enda musikaalset identiteeti ja oskuseid diplomikontserdil kellelegi tõestama? Kas pean end tõestama iseendale või õppejõududele ja kolleegidele? Selle kirjatüki esitamise ajaks ei ole mul endiselt nendele küsimustele päris selget vastust ning arutades seda enda õpetajate või kaastudengitega, olen saanud ka palju erinevaid vastuseid. Üldiselt olen jõudnud pärast mitmeid eneseanalüüse seisukohale, et kõikide arvamuste kiuste, pean jääma iseendaks. Seda nii laiemas filosoofilises kontekstis kui ka lõpueksamil pillimängijana üles astudes. Eneseteostuslik ja -tõestuslik element on eksamikontserdil ju sellisest suhtumisest hoolimata siiski olemas. Eesmärgipärane töö oma erialaga on toonud mind siia, kus olen ülikooli lõpetamas. Diplomikontserdi repertuaar on valitud selline, mis näitaks minu erialaseid oskuseid erinevatest külgedest ning

võimaldaks mul eksponeerida mulle endale ja ka kuulajatele sellel viieaastasel teekonnal õpitud. Kindlasti ei ole diplomikontsert minu muusikukarjääri tipphetk, sest kui see nii oleks, ei teaks ma, mida oma ülejäänud eluaastatega pihta hakata, kuid sellest hoolimata manifesteerub selles kontserdis minu viiulimängu oskuste hetkeseis ja seniste rütmimuusika õpingute kokkuvõte.

3.3 Diplomikontserdi arranžeringutest

Esimesena alustasin pala „*Four On Six*“ arranžeerimisest. Alustasin sellest loost lihtsalt selle pärast, et tegemist oli esimese looga, mida harjutades mul tuli ideid arranžeringu jaoks.

Esitame seda jazzstandardit ideaalis tempos 180 bpm ning loo algus on suhteliselt originaalilähedane. Loo meloodiat esitan koos kitarrist Ott Ajaotsaga ning teemat mängides põimime sinna sisse ka Wes Montgomery kahe originaalversiooni fraseeringut ning meloodiavariatsioone. Pärast teema mängimist tulevad soolod, loo vormi jaotamine instrumentalistide ja trummari vahel ning loo lõputeema mängime 6/8 taktimõõdus. Otsus lõpumeloodia taktimõõtu vahetada tuli kontseptuaalsest mõttemängust loo pealkirja ümber. Lisaks kirjutasin meie arranžeringule lõpuosa, kus pikendame loo harmoonias esinevat II V I kadentside jada 16-takti võrra. Need 16 takti koosnevad omakorda järjestikku lahenevatest II V I kadentsidest, kusjuures täpselt pool juurde kirjutatud osast on originaalharmoonia kadentsidest poole tooni kaugusel. Selline kadents tekitab kõlalise illusiooni, kus loo tonaalsus justkui järjest tõuseks ning kasvaks. Üleskrüvitud pinge laheneb läbi loo originaalis oleva neljataktilise kadentsi loo toonikasse.

Teine arranžering, mille valmis sain, oli loole „*Jungle Bird*“. Minu eksamibändi arranžering sarnaneb suures osas originaalile, kuid kohandasime selle vormi vastavalt enda ansambli koosseisule. Loo A ja B teemad esitame samamoodi nagu The Punch Brothers, samuti mängin viiuliga saatepartiit teises A osas nagu seda mängib The Punch Brothers'i viiuldaja Gabe Witcher. Teemale järgneb kaks 16-taktilist soolovormi, millest esimesel soleerib kursusekaaslane Ott-Mait Pöldsepp mandoliinil ning teisel mina ise. Ott-Maidu soolo harmoonia on transkribeeritud originaalversiooni järgi, minu soolovormi harmooniaks valisin 16-taktilise bluusivormi. Sellise kunstilise muudatuse kasuks otsustasime koos erialaõpetaja Lutsojaga. Muudatuse peamiseks põhjuseks oli originaalse soolovormi harmoonia ühetaolisus. Algselt koosnes see harmoonia vaid kolmest akordist erinevate bassikäikudega. Otsustasime bluusivormi kasuks, sest selle harmoonia annavad mulle kindla taustsüsteemi, milles näidata enda oskusi harmoonias improviseerimisel ning lisaks annab see võimaluse siduda jazzmuusika kaudu õpitud oskusi *bluegrass*'i stiiliga.

Repertuaarist kahe loo arranžeringud tegime koos ansamblikaaslastega koos proovides. See tähendab, et leppisime kokku vormiosad ja soolode järjekorra, kuid ülejäänud muusikalised elemendid otsustasin bändijuhina siiski mina ning panin kirja ka noodimaterjali. Nendeks lugudeks on „*Forro Brasil*“ ja „*Aparani Par*“. Brasiilia loo arranžeringut iseloomustab rõõmsameelsus ning kollektiivne ühislooming, kus peaaegu kõikidel ansambli liikmetel on võimalus soleerida. Lisasime loole ka kadentsidest koosnevad vaheosad, kus soolode vahele saame esitust vürtsitada hõigete ning humoorikate fraasidega oma instrumentidel, mis imiteerivad peomeeleolu ning sellist keskkonda, kus *forro* tüüpi brasiilia muusika loomulikus olukorras kõlada võiks. Meie arranžeringu inspiratsiooniks on Hermeto Pascoal'i Montreaux 1979. aasta jazzifestivalil esitatud versioon (albumilt *Ao Vivo Em Montreaux, 1979*) (Slipcue, *s.a.*) ning brasiilia kitarristi Fabiano do Nascimento 2015. aastal ilmunud albumi *Danca Do Tempo* versioon (Nascimento, *s.a.*).

Armeenia pärimusmuusikast võetud pala „*Aparani Par*“ arranžeringut luues lähtusin prantsuse jazztrummari Stephane Galland'i 2012. aastal ilmunud albumi *Lobi* versioonist, kuid palju mõjutas mind arranžeerides ka minu enda kogutud salvestised pärimusmuusikute esitustega reisilt Indias. Lool on väga tugev ja konkreetne meloodia ning 5/8 taktimõõdul põhinev gruuv loob tugeva rütmilise aluse, millel jõuliselt improviseerida ning riffe leiutada. Siiski tahtsin ma säilitada enda esituses loo müstilisemat ja pehmemat loomust, mida kogesin, kui seda esmakordselt kuulsin. Minu arranžeringut iseloomustabki pehmuse ja jõulisuse vastandumine, kus loo salapärane ja pehmem pool ilmneb loo alguses ning teema osade erinevates dünaamikates, ja kus loo jõuline pool saab ette kantud jazzrokilikes riffides ning soolodes, mis kulmineeruvad trummisoolo ja unisoonis mängitud tugevate väljalöökidega.

Kõige originaalilähedasemalt esitame me ansambliga Frank Zappa lugu „*Blessed Relief*“. Sellega teen kummarduse Zappale kui enda muusikalisele eeskujule. Kuigi meie koosseis on tunduvalt väiksem kui originaalis, siis jaotasime kõik olulised partiid mängijate vahel ära ning esitame lugu tavapärasel jazzmuusika formaadis, kus teema mängimisele järgnevad soolod ning seejärel jälle lõputeema. Meie arranžeringus alustame meloodiaga mina ning tenorsaksofonist Simão, kusjuures jaotame teema osasid käest-kätte ning mängime neid kohati ka kahehäälselt. Esimese soolo teevad kitarrist Ott ja bassist Fedor dialoogis, nende soolo 3. läbimänguga alustame mina ja Simão saatepartii mängimist, mille kirjutasin mina. Saatepartii eesmärk on õhulist meeleolu tihedamaks muuta ning kasvatada välja viiulisooloni, mis siis omakorda juhib kogu muusika tagasi lõputeemasse.

Kaks lugu, mida esitan kontserdil üksi, erinevad kontseptuaalses mõttes teistest paladest täiesti. Põhja-Ameerika pärimuslugu „*Half Past Four*“ tuleb ettekandele küllaltki

spontaanses võtmes, kus kindlat sooloarranžeringut mul paigas ei olegi. Samas kuna on tegemist tantsumuusikaga, siis leian, et selle stiilipuhas esitus nõuabki teatud mõttes spontaansust ning vabas formaadis mängimist, et lugu mängides saaks fookusesse seotud pärimusmuusikale omane muusika kulgemine ja meloodias toimuv mikroimprovisatsioon ja varieerimine. Teisena esitan soolos jazzballaadi „*I Cover Waterfront*“, mida laulan üksi end viiulil *pizzicato* akordidega saates. Selle loo esitusega soovin anda publikule vaheldust ja puhkust, sest tegemist ei ole keerulise meloodia ja kiire tempoga rütmilise palaga, vaid see on vastupidi mõtisklev, rahulik, lihtne ja sõnades tähendust kandev. Selleks, et jääda truuks iseenda musikaalsusele ja iseloomule, soovisin kindlasti diplomikontserdil ühe loo laulda. Liisk langeski just selle loo peale, sest ühtepidi annab see mulle võimaluse näidata viiulit hoopis saatepilli rollist ja teistpidi võtab selle loo sõnum kokku mitmed tunded ning filosoofilised mõtted, mida olen viimaste kuude jooksul mõelnud.

KOKKUVÕTE

Käesolev töö võtab kokku minu õpingud Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias ning ettevalmistused diplomikontserdiks. Kogu kevadsemestri kestnud protsessi iseloomustab ajamahukas ja mitmekülgne iseseisev töö, mis koosneb organiseerimisest, harjutamisest, valikute tegemisest ning iseenda oskuste arendamisest. Muusiku seisukohast on diplomikontsert kindlasti kasulik enese oskuste proovile panek. Tehtud töö annab mulle juhtnööre edasisteks õpinguteks ning jääb meelde kui raske aga tänuväärt kogemus, mis ühe perioodi minu muusikuteekonnast kokku võtab.

Kirjalik osa koosneb kolmest peatükist, kus kirjeldan esmalt möödunud ülikooliaastaid, seejärel tutvustan eksamikontserdi repertuaari ning kolmandas osas analüüsin põhjalikumalt läbiviidud tegevusi. Töö lisades on välja toodud diplomikontserdi repertuaari esitamiseks ansamblile loodud noodimaterjal.

Loodan, et minu kogemus innustab ka teisi muusikuid seadma endale suuri eesmärke ning vormistama neid terviklikeks kontsertideks, mis pakuvad enesearengu võimalust muusikuile endile ning kuulamiskogemust publikule.

SUMMARY

This aim of this paper is to summarise my studies at the Viljandi Culture Academy of the University of Tartu and to give an overview of the preparations for my final recital. My final recital's title is „Blessed Relief“, which is named after Frank Zappa's tune with the same name. The repertoire of my concert consists of seven musical pieces, that vary in genre and style. Among them are melodies from folk, jazz and world music. The main goal of my diploma concert was to present violin in the context of rhytm music genres and to exhibit violin as a versatile instrument, that can be used to play many different kinds of music with various different techniques.

The preparation process lasted the entire spring semester and is characterized by time-consuming and versatile independent work, which consists of organisation, practice, making professional choices and developing one's own skills. From the musician's point of view, the diploma concert is definitely challenge for one's skills. The work I have now concluded, gives me guidelines for further studies and I will remember how difficult but rewarding the experience was, as it sums up one period of my musical journey.

The paper consists of three chapters, where I first describe my studies, then introduce the repertoire of the exam concert, and in the third part I analyze the activities performed in more detail. In the appendices of the work, I present the sheet music created for the ensemble to perform the diploma concert repertoire. I hope that my experience will also inspire other musicians to set great goals for themselves and to shape their ideas into complete concerts that offer self-development opportunities for the musicians themselves and a nice listening experience for the audience.

KASUTATUD ALLIKAD

Deley, A. (2019, April 8). Song Of The Day: Wes Montgomery “Four On Six”. *DJ D-Mac and Associates*. <https://www.djdmac.com/blog/song-day-wes-montgomery-four-six/>

European Forro Federation. (s.a.). *What is forro?* <https://forrofederation.com/about-forro/>

Lockwood, D. (2002). *Cordes et Ames: méthode pour version jazz. Couverture souple*. Salabert.

Metacritic. (s.a.). *All Ashore by Punch Brothers*. <https://www.metacritic.com/music/all-ashore/punch-brothers>

Nascimento, F. (s.a.). *Albums, Dança dos Tempos*. <https://fabianomusic.com/albums/>

Slipcue. (s.a.). *Guide To Brazilian Music*. <https://www.slipcue.com/music/brazil/pascoal.html>

Smeier, D. (2020, December 18). Frank Zappa and The Mothers–Blessed Relief. *Jazzimpressions*. <https://www.jazzimpressions.co.uk/frank-zappa-and-the-mothers-blessed-relief/>

Songbook. (s.a.). *I Cover The Waterfront*. <https://songbook1.wordpress.com/fx/1933-hits-and-standards/i-cover-the-waterfront/>

Werner, K. (1996). *Effortless Mastery*. Jamey Aebersold Jazz, Inc.

Wood, J. (2022, September-October edition). Remastered Ed Haley Recordings Reveal the Many Delights Found in His Fiddle Playing. *The Strings Magazine*. <https://stringsmagazine.com/remastered-ed-haley-fiddle-recordings-reveal-many-delights-in-his-playing/>

Lisad.

Lisa 1. Noodimaterjal. „Half Past Four“.

Half Past Four

Põhja-Ameerika vana-aja viiulilugu

noodistas Karoliine-L. Kõiv

mängid Ed Haley

A

3

B

5

7

Noodimaterjal „Jungle Bird“

Jungle Bird

Punch Brothers

A ♩ = 145

Violin

5 Vln.

7 Vln.

9 Vln.

13 Vln.

15 Vln.

B

17 Vln.

Pno.

19 Vln.

21 Vln.

1. 2.

23 Vln.

Pno.

TIDI **BOYZ** **TOGETHER** **TIDI** **BOYZ**

D#m B G#m /A /A# D#m B

2

26 **TIDI** G#m C#m F# **BOYZ** D#m **TIDI** Bsus4/E F# B G#m

Vln.

Pno.

29 **BOYZ** D#m **TIDI** B D#m F#

Vln.

Pno.

31 **TOGETHER** D#m **BOYZ** slide to B

Vln.

Pno.

A2

33 B B B B B B

Vln.

37 B B B B B /B/C#

Vln.

Blues

41 B7 B/F# B/A B7 B/F# B/A B7 B/F# B/A B7 B7/C B7/C# B7/D

Vln.

49 B7/D# B7/A B7 B7/D# E F# E F#7 G#m /A /A# A

Vln.

Blues 2. ring

57 B7 B/F# B/A B7 B/F# B/A E E B B

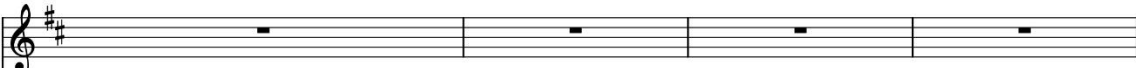
Vln.

65 F#7 F#7 E E F#7 F#7/E E G#m A

Vln.

RIFF in D

73 D

Vln.

Pno.

B in D

77 D

Vln.

Pno.

79

81 D Bm Bm A

1. **TIDI** **BOYZ** **TOGETHER**

83 F#m D Bm /C /C#

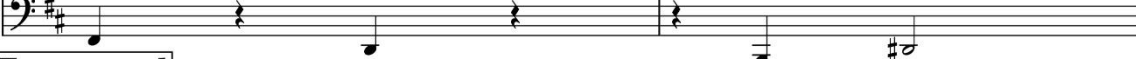
Vln.

Pno.

2. **TIDI** **BOYZ** **TOGETHER**

85 F#m D Bm B/D#

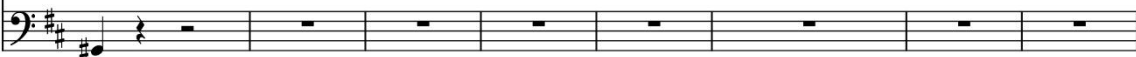
Vln.

Pno.

Turnaround

87 G#m A Bm7 C#m EMaj7/D# F#7 B B

Vln.

Pno.

B 2nd ENDING
AA

Noodimaterjal. „Aparani Par“.

Piano

Aparani Par

Armenia

Noodistanud/arr. Karoliine Kõiv

A
♩ = 190

Bm Bm/E Bm Bm/E Bm Bm/E

4 Bm/F# Bm/E Bm Bm/E Bm/F# Bm/E

7 **B** Bm Bm/F# Em7 Bm Bm/F# A Bm/D A Em7 A Bm

11 **C** D /A D /A D /A D /A

15 **A2** Bm Bm/E Bm Bm/E Bm Bm/E

18 Bm/F# Bm/E Bm Bm/E Bm/F# Bm/E

21 **D** A D A A D A

25 A Bb#11/A A A Bb#11/A A

29 **E** Asus2 Dm Asus2 Bb#11/A A

33 **A3**

Noodimaterjal. „Four On Six“.

Four On Six

Karoliine arranžeerung

Wes Montgomery

INTRO $\text{♩} = 180$ **Swing**
N.C.

Piano *unison*

Electric Bass

Trummar mängib ride-l kõik löögid kaasa

5 **1.**

Pno.

El. B.

9 **2.** BbMaj7 Gm7 G#m7 Am7 D7#9 N.C.

Pno.

El. B.

TEEMA

13 Gm7

Pno.

El. B.

17 **1.** Cm7 F7#11 Bbm7 Eb7#11 Am7 D7#11 Ebm7 Ab7#11

Pno.

El. B.

21 **2.** BbMaj7 Gm7 G#m7 Am7 D7#9 N.C.

Pno.

El. B.

Trummibreak

2

SOOLOD1. soolo
Gm7

Pno. 4

Pno. Cm7 F7 Bbm7 Eb7 Am7 D7 Ebm7 Ab7

Pno. 3 Gm7 Cm7 F7

Pno. Bbmaj7 Am7b5 D7b9 Gm7 Am7b5 D7b9

Neljad

Pno. 4

LÕPUTEEMA 3/4

Pno. 45 Gm7 Am7 Gm7 Am7 D7 Gm9 Gm9

Pno. 53 Cm7 F7 Bbm7 Eb7 Am7 D7#11 Ebm7 Ab7#11

Pno. 59 Gm7 Am7 Gm7 Am7 D7 Gm9 Gm9

Pno. 67 Bbmaj7 Gm7 G#m7 Am7 D7#9

Pno. 70 Gm7 Am7 Gm7 Am7 D7 Gm9 D7 Gm9

OUTRO

78 Cm7 F7 Bbm7 Eb7 Am7 D7#11 Ebm7 Ab7#11

Pno.

83 C#m7 F#7 Bm7 E7 Bbm7 Eb7 Em7 A7 Dm7 G7

Pno.

90 Cm7 F7 Bbm7 Eb7 Am7 D7

Pno.

94 N.C. Gm9

Pno.

INTRO
TEEMA
SOOLO 1
SOOLO 2
NELJAD
TEEMA 3/4
OUTRO

Noodimaterjal. „Blessed Relief“.

50.

(JAZZ WALTZ)

BLESSED RELIEF

- FRANK ZAPPA

INTRO Bbmaj7#11 - SOLO OVER BASS LINE -

A Fmaj7 G-7 A-7 Ebmaj7

B Bbmaj7 C7/bb G-7 C7 Bbmaj7

C Bbmaj7 A-7

D A-7 G-7 E-7b5 Bbmaj7 A-7 G-7 E-7b5

E (SOLOS:) F#-7 Emaj7 F#-7 Emaj7

A-7 G-7 [END BY SOLING OVER INTRO]

FRANK ZAPPA - "GRAND WAZOO"

Noodimaterjal. „Blessed Relief“ soolode saatepartii, Karoliine Kõivu arranžering.

Blessed Relief

Solo accompaniment

Frank Zappa

$\text{♩} = 110$

F#m7 EMaj7

Violin

G#m7 *p* F#Maj7 *mp*

Tenor Saxophone

p *mp*

9 F#m7 EMaj7

Vln. G#m7 *mf* F#Maj7 *p*

T. Sax. *mf* *p*

17 Am7 Gm7

Vln. *f* *mp* *f* *mp*

T. Sax. Bm7 Am7 *f* *mp* *f* *mp*

2nd round

25 F#m7 EMaj7

Vln. G#m7 *p* F#Maj7 *mf*

T. Sax. *p* *mf*

33 F#m7 EMaj7

Vln. G#m7 *p* F#Maj7 *mf*

T. Sax. *p* *mf*

41 Am7 Gm7

Vln. Bm7 *mf* *f* *mp*

T. Sax. *mf* *f* *mp*

Noodimaterjal. „Forro Brasil.“

Violin

Forro Brasil

Subtitle

Hermeto Pascoa

$\text{♩} = 90$ **A1** Cm9 F9 Cm9

4 Cm9

5 **1.** F9 G7sus C9 F13 **2.** F9 G7sus C9 F#9

7 **B** F7 Cm7 F7 Cm7 F7 Gm7

10 **1.** AbMaj7 Cm7 **2.** Cm7 Gm7 Cm7 Eb9#11

12 **C** F9 Bb7 Eb7 Ab7 Db7 G7 C9 3 C7/E 3

14 F9 Bb7 Eb7 Ab7 Db9 Eb7 Db9 Eb7

16 **1.** F7 Am7b5 Gm7 Cm7 F#9 **2.** Amb5 Gm7 Cm7

18 **RIFF** F7 Cm7 F7 Cm7 F7 Cm7 F7 Cm7

2

B II voice

22 F7 Cm7 F7 Cm7 F7 Gm7

1. 25 AbMaj7 Cm7

2. Cm7 Gm7 Cm7 Eb9#11

A1 - intro vln + perc + bs

B1 - intro + sx line

C1 - tutti

RIFF

A2 - bs mel + sx

B2 - tutti + II voice

C2 - tutti

SOLOS: AB + C*

A3 - tutti

B3 - tutti

C3 - chaos

B

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Karoliine-Lisette Kõiv

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Kontsertkava „Blessed Relief“ – loov-praktilise lõputöö kirjalik osa“, mille juhendajad on Kadri Steinbach, Lennart Peep ja Liis Lutsoja reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Karoliine-Lisette Kõiv

15.05.2024